

בש"פ 279/15 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 279/15

לפני: כבוד השופט צ' זילברטל

העורר: פלוני

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו
בתיק מ"ת 51707-09-14 שניתנה ביום 15.12.2014
על ידי כב' השופטת ד' שריזלי

תאריך הישיבה: ה' בשבט התשע"ה (25.1.2015)

בשם העורר: עו"ד אופיר כתבי, עו"ד הדר שריר
בשם המשיבה: עו"ד סיגל בלום

החלטה

בפני ערר לפי סעיף 53(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מיום 15.12.2014 במ"ת 51707-09-14, שניתנה על-ידי כב' השופטת ד' שריזלי, בגדרה הוחלט על מעצרו של העורר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו בת"פ 51916-09-14.

רקע

1. ביום 21.9.2014 הוגש כתב אישום נגד העורר ושלושה אחרים (להלן: הנאשמים), שניים מהם קטינים, הכולל שישה אישומים - ארבעה מהם מיוחסים גם לעורר (הנאשם 3). על-פי המתואר בכתב האישום, במהלך חודש אוגוסט 2014 קשרו הנאשמים בצוותא חדא לבצע מעשי שוד אלימים, במסגרתם תכננו לתקוף ולשדוד נהגי מוניות מבוגרים וקשישים. כתב האישום מייחס לעורר ארבע עבירות של קשירת קשר לביצוע פשע לפי סעיף 499(א) לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: החוק); שלוש עבירות של שוד בנסיבות מחמירות לפי סעיף 402(ב) לחוק; עבירה של גניבה לפי סעיף 384 לחוק; ועבירה של ניסיון שוד לפי סעיף 403 רישא לחוק. אפרט להלן את המעשים בכתב האישום המיוחסים לעורר.

2. כנטען באישום השלישי, בליל 1.9.2014 נכנסו העורר ושני נאשמים נוספים למוניתו של י.מ.מ., נהג מונית יליד 1947. בהגיעם ליעד המבוקש, תקף הנאשם 1 את נהג המונית באמצעות הצמדת שוקר חשמלי לראשו והפעלתו. בהמשך, שדדו הנאשמים מהנהג את מכשיר הטלפון הנייד שלו.

כנטען באישום הרביעי, בליל 3.9.2014 נכנסו הנאשמים למוניתו של א.כ., נהג מונית יליד 1951. בעוד ששאר הנאשמים שוחחו עם נהג המונית, נטל העורר את מכשיר הטלפון הנייד של הנהג ונמלט מהמונית.

כנטען באישום החמישי, בליל 3.9.2014 עלו הנאשמים למוניתו של א.מ., נהג מונית יליד 1944. במהלך הנסיעה צעק נאשם 2 לנהג המונית: "תביא את הכסף", תוך שהוא חונק אותו. במקביל, הצמיד נאשם 1 שוקר חשמלי לצווארו של הנהג והפעיל אותו, בזמן שהוא והעורר מכים אותו באגרופים בפניו. בזמן ההתרחשות, נטל הנאשם 4 כסף שהיה בקופסה במונית, כאשר בהמשך אף נטלו הנאשמים כספים מכיסיו של נהג המונית. כתוצאה מהשוד, נגרמו לא.מ. חבלות קשות בפניו.

כנטען באישום השישי, בליל 7.9.2014 ניסו הנאשמים לשדוד דוכן פיס בבת-ים השייך ל-ל.מ., ילידת 1947. ואולם, הגעת שוטרים למקום הבריחה את החבורה בטרם ביצעו זממם. יצוין, כי תפקידו של העורר בניסיון השוד היה לתצפת על הדוכן.

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המשיבה בקשה למעצר העורר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. ביום 22.10.2014 הורה בית המשפט על עריכת תסקיר מעצר בעניינו של העורר. בתסקיר שהוגש צוין, כי העורר, בן 19, היה נתון בטרם מעצרו הנוכחי בהליך של אבחון בשירות המבחן לנוער, על אף שלא התייצב לשיחות שנקבעו לו, וזאת בגדרו של הליך פלילי נוסף המתנהל נגדו. העורר דיווח לקצינת המבחן כי הוא נוהג להשתמש בסמים באופן קבוע, ובידיעת הוריו. שירות המבחן התרשם כי העורר בעל דפוסי חשיבה עברייניים ומתקשה בלקיחת אחריות על הבעייתיות במצבו ובמעשיו, וכי נשקפת ממנו רמת סיכון גבוהה להישנות ביצוע עבירות אלימות. על כן, הועלה ספק באשר ליכולתו להקפיד על קיומם של תנאים מגבילים וגבולות חיצוניים בחלופה ביתית. שירות המבחן נפגש עם הוריו של העורר, המפקחים המוצעים, והתרשם כי מדובר בדמויות שאינן מצליחות לרסן את העורר ולהציב לו גבול והכוונה נורמטיבית,

כאשר אף הם עצמם העידו כי העורר אינו נענה למרותם. כמו כן, נפגש שירות המבחן עם מפקחת מוצעת נוספת, חברת המשפחה, התרשם ממנה לחיוב והעריך כי אישיותה סמכותית, אך זו ביקשה לשקול שנית את יכולתה לשמש כמפקחת עיקרית. נוכח האמור, לא בא שירות המבחן בהמלצה לשחרור העורר ממעצר.

4. בדיון שנערך ביום 26.11.2014 ביקשה באת-כוח העורר להציע חלופת מעצר נוספת, ועל כן הורה בית המשפט על הגשת תסקיר משלים אשר יבחן את החלופה החדשה. במסגרת התסקיר המשלים, נפגש שירות המבחן עם בן-זוגה של אם העורר אשר הציע לסייע בפיקוח על העורר בבית חברת המשפחה האמורה. הוערך, כי המפקח המוצע מביע רצון לסייע למשפחה, אך אינו מהווה דמות משמעותית בחייו של העורר ועל כן יתקשה להתנהל מולו באופן אסרטיבי ולהוות עבורו גורם ממתן. בשקלול הנתונים הוערך, כי לא יהיה בחלופה המוצעת כדי להפחית הסיכון הגבוה הנשקף מן העורר לאורך זמן, ועל כן לא הומלץ על שחרורו מהמעצר.

5. ביום 15.12.2016 ציין בית המשפט, כי באת-כוח העורר לא חלקה על קיומן של ראיות לכאורה כמו גם עילת מעצר, ועל כן התמקדה החלטתו באפשרות שחרור העורר לחלופה. בית המשפט עמד על מסוכנותו של העורר הנשקפת מהמעשים החמורים והשיטתיים המיוחסים לו ומתסקירי המעצר שהוגשו בעניינו, אך ציין, כי לא נשללה על הסף אפשרות שחרורו לחלופה. למרות זאת, הצטרף בית המשפט להערכתו של שירות המבחן כי אין בחלופות שהוצעו כדי לאיין את מסוכנותו של העורר כלפי כלל הציבור. לפיכך, הורה על מעצרו של העורר עד תום ההליכים, תוך שהוא מצין כי אם תמצא חלופה הולמת בעתיד, לא מן הנמנע כי זו תישקל בחיוב. בסיום החלטתו, ביקר בית המשפט את השתלחותה של באת-כוח העורר בשירות המבחן.

הבקשה דנא

6. בדיון שהתנהל בפני הבהירה באת-כוח העורר, כי חלופת המעצר המוצעת כיום היא מעצר בית בבית הוריו של העורר, כאשר אביו, אמו ובן-זוגה של האם יפקחו על העורר. לטענת העורר, שגה בית המשפט המחוזי עת פסל את החלופה המוצעת בעניינו, כאשר היה עליו להתרשם באופן ישיר ובלתי אמצעי מהמפקחים המוצעים, ולא להסתמך על הערכתו השגויה של שירות המבחן. העורר אף עומד על כך שניתן לעבות את החלופה המוצעת באמצעות איזוק אלקטרוני וצו פיקוח מעצר. כמו כן, טוען העורר כי אין לייחס משקל מכריע להתרשמותו של שירות המבחן בעניין מסוכנותו ודפוסי התנהגותו, אשר בחלקה הגדול מבוססת על כפירתו במיוחס לו. העורר עמד על כך שרק באירוע אחד בכתב האישום - האישום החמישי - מיוחסת לו אלימות, ולמעשה, אף המשיבה הבהירה כי יש לערוך הבחנה בינו ובין נאשמים 1-2 לכתב האישום - שהם הגורמים הדומיננטיים והמובילים בפרשה. בערר מוטעם, כי מדובר בעורר צעיר, שעברו נקי, שחצה אך לאחרונה את סף הקטינות, ועל כן השהות במעצר משפיעה עד מאוד על בריאותו הנפשית, אפשרויות שיקומו והמשך דרכו.

המשיבה בטענותיה הדגישה כי במהלך הדיונים שנערכו בעניינו של העורר לא שללה את אפשרות שחרורו לחלופת מעצר, אך זאת רק ככל שתמצא חלופה הולמת שיהיה בה כדי לאיין את מסוכנותו. לשיטתה, החלופה המוצעת אינה מתאימה בנסיבות העניין, תוך שהיא מפנה להתרשמות שירות המבחן מן המפקחים המוצעים. כמו כן נטען, כי נוכח האמור בתסקירי המעצר בעניינו של העורר, לא ניתן לייחס את התרשמותו השלילית של שירות המבחן מהעורר אך

לכפירתו במעשים.

דין והכרעה

7. בהיעדר מחלוקת באשר לקיומה של תשתית ראייתית לכאורית, כמו גם עילת מעצר, עניינו בבחינת האפשרות להשיג את מטרת המעצר בדרך של קביעת חלופה שפגיעתה בעורר פחותה. לאחר העיון בבקשה ושמיעת טענות הצדדים סבורני, למרבה הצער, כי דין הערר להידחות במובן זה שאין מקום להורות על שחרור העורר לחלופה שהוצעה.

8. במקרה דנא נשקפת מן העורר מסוכנות כלפי הציבור בכללותו, שאין להקל בה ראש, אשר נלמדת מחומרת העבירות המיוחסות לו, נסיבות ביצוען והישגותן. כנטען, העורר ביצע ביחד עם חבריו מעשי שוד אלימים, תוך שהם פועלים בשיטתיות ובתכנון על מנת לבחור בקפידה קורבנות מבוגרים שלא יוכלו להם. אין מדובר במעידה רגעית אלא בסדרת מעשים מתוכננים. מסוכנות זו מתעצמת נוכח הערכתו של שירות המבחן כי קיימת רמת סיכון גבוהה להישגות ביצוע עבירות אלימות מצד העורר, כאשר תוצאותיהן צפויות להיות ברמת חומרה גבוהה אף הן. טוען העורר, כי המסוכנות המיוחסת לו בתסקירי המעצר שנערכו בעניינו נובעת אך מכפירתו במיוחס לו, וזה אף הגורם להמלצה השלילית שניתנה לעניין שחרורו לחלופה. כידוע, בית משפט זה עמד לא אחת על כך שתסקיר המעצר אינו האמצעי המתאים לבירור אשמו של נאשם, ועל כן מן הראוי ששירות המבחן ימנע מהמלצות המבוססות אך ורק על כך שהנאשם, אשר טרם נקבעה אשמתו על-ידי ערכאה שיפוטית, אינו מודה במיוחס לו (בש"פ 5654/13 אבו מוך נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (26.8.2013); בש"פ 240/11 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (16.1.2011); בש"פ 6826/10 סמואל נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (29.9.2010)). יחד עם זאת, לא התרשמתי כי אלו הם פני דברים בעניינו. הערכותיו של שירות המבחן באשר לעורר לא נסמכו בעיקרן על הכחשתו את ביצוע המעשים, כי אם על נתונים נוספים, וביניהם, שימוש התדיר בסמים בשנים האחרונות; היעדר שיתוף פעולה מצדו עם שירות המבחן לנוער, כאמור לעיל; ובעיקר, מבנה אישיותו של העורר – כפי שהתרשמה ממנו קצינת המבחן בשיחתה עמו – כאשר הלה התנהל בחוסר גבולות ומניפולטיביות בעודו מבטא דפוסי חשיבה "המאפיינים תת תרבות עבריינית". אף בטענה, כי שירות המבחן גיבש עמדה מוקדמת לפיה אין מקום לשחרר את העורר לחלופה בשל הכחשתו את המיוחס לו, לא מצאתי ממש, שכן שירות המבחן היה נכון לשקול לחיוב חלופת מעצר בפיקוחה של חברת המשפחה, ככל שזו הייתה מתאפשרת. יוער, כי עניינו של העורר שונה מזה של הנאשם 4, אשר שוחרר לחלופת מעצר, הן בהיותו של האחרון קטין והן נוכח גיבושה של חלופת מעצר לגביו, עליה המליץ שירות המבחן.

9. אכן, אף בהתקיימה של עילת מעצר, מוטלת החובה על בית המשפט לשקול האם ניתן להשיג את תכלית המעצר על דרך של חלופה שפגיעתה פחותה, כהוראת סעיף 21(ב)(1) לחוק המעצרים. ייאמר, כפי שאף ציין בית המשפט המחוזי – כי איני סבור שיש לשלול על הסף בעניינו של העורר שחרור לחלופת מעצר. הוזה אומר, אין לומר כי כל חלופה שהיא לא תסכון, וזאת בייחוד בשים לב לגילו הצעיר של העורר ולעברו הנקי. הלב נחמץ נוכח המשך מעצרו של צעיר, שזה לו מעצרו הראשון, שאך זה לא מכבר הפך לבגיר וכל עתידו לפניו ואשר ראוי לבחון בראש ובראשונה את אפשרויות שיקומו. עם זאת, נוכח התרשמותו של שירות המבחן מהחלופה המוצעת, בשלל את יכולתם של מי מהמפקחים להציב גבולות לעורר ולאין מסוכנותו, ובהתחשב במכלול הנתונים וההערכות שבתסקירי המעצר וביתר נתוני המקרה, לא ניתן בשלב זה להורות על שחרורו של העורר לחלופת המעצר המוצעת. יודגש, כי החלופה שהוצעה

בעת הדיון בערר היתה שונה במשהו מהחלופות שבחן שירות המבחן, אך אין מקום לאמצה, אף מקל וחומר, נוכח ההערכה בדבר יכולות המפקחים המוצעים ובדבר מסוכנות העורר. בצד החובה לבחון כל דרך למציאת חלופה למעצר, מחויב בית המשפט להגן על הציבור מפני מי שנשקפת ממנו מסוכנות.

למען הסר ספק, ככל שיעלה בידי העורר להציע חלופת מעצר אחרת, אשר יהיה בכוחה להפחית ממסוכנותו, שמורה לו הזכות לפנות לבית המשפט המחוזי בבקשה לעיון חוזר במעצרו לפי סעיף 52(א) לחוק המעצרים. במקרה שכזה יבחן בית משפט קמא את החלופה שתוצע, כאשר לשם כך רשאי הוא כמובן להסתייע בשירות המבחן ולהורות על עריכת תסקיר משלים לבדיקתה.

10. לפיכך, הערר נדחה, וזאת בכפוף להבהרה לפיה ככל שיעלה בידו של העורר להציע חלופת מעצר ראויה אחרת, יהיה מקום לבחנה ולשקולה לחיוב.

ניתנה היום, י"ב בשבט התשע"ה (1.2.2015).

5129371

ש ו פ ט